

Årsberetning 2024

KOLOFON

Udgiver: Tilioq 2025

Tekst og redaktion:
Qivioq Løvstrøm & Emma Christensen

Foto: Tilioq, private fotos

Oversætter: Athena Mathæussen

Layout: Ivalu Risager // irisager.gl

Forord

2024 var et vigtigt år for handicapområdet i Kalaallit Nunaat.

Tilioq skulle i år sammen med IPS – Rådet for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder afreportere til FN's Komité for Rettigheder for Personer med Handicap i forhold til rettighedssituationen i Kalaallit Nunaat i forbindelse med Kongeriget Danmarks eksamination.

Disse parallelrapporter blev lavet i samarbejde på tværs af de forskellige organisationer, da vi netop skulle sætte en kontrast til de mere idealiserede rapporter fra regeringerne fra Kalaallit Nunaat og Danmark. Komitéens eksamination mandede ud i flere vigtige anbefalinger fra komitéen til både Danmark og Kalaallit Nunaat om hvilke områder man bør forbedre sig på i implementeringen af personer med handicaps rettigheder.

Ligeledes har Tilioq i samarbejde med Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat (NIK) og IPS – Rådet for Menneske-

rettigheder afgivet adskillige høringssvar og været med til at forme Naalakkersuisuts nye handlingsplan for efterlevelse af FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap 2024-2034.

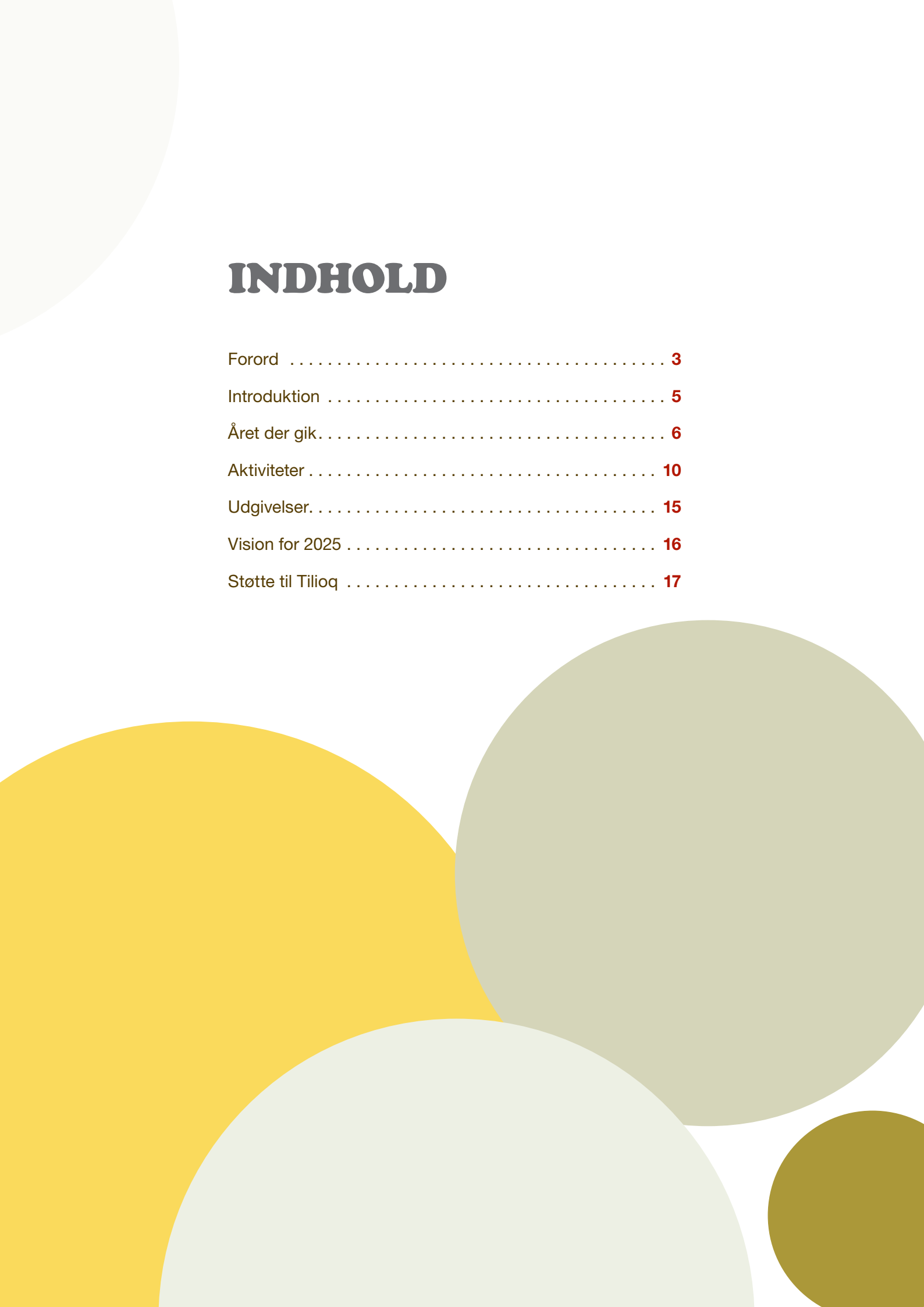
2024 har vist styrken i at arbejde sammen på tværs af organisationer, myndigheder, lande, sprog og kultur for at beskytte, styrke og vedligeholde personer med handicaps rettigheder.

Vi vil fra Tilioq fortsat samarbejde med alle interessenter for at opnå at personer med handicap i Kalaallit Nunaat kan leve et fyldestgørende og værdigt liv i eget hjem.

Med venlig hilsen,

Qivioq Løvstrøm
Handicaptalsmand

INDHOLD

Forord	3
Introduktion	5
Året der gik.....	6
Aktiviteter	10
Udgivelser.....	15
Vision for 2025	16
Støtte til Tilioq	17

Tilioqs medarbejdere Aannguaq Reimer-Johansen og Emma Christensen.

Introduktion

2024 var et år med mange store begivenheder og mange muligheder for at møde store aktører, på store platforme og tale om store udfordringer. Vi er blevet hørt politisk, til åbne fora, i intime og vidtspændende omgivelser, samt lokalt og internationalt. Vi har fået meget igennem for at sikre at personer med handicaps rettigheder bliver opretholdt. Selvom vejen stadig er lang, og der er mange barrierer vi anser som kritisk nødvendige at nedbryde, er det også vigtigt at fejre når vi ser udvikling og indsatser politisk, samt initiativ, gåpåmod og vedholdenhed hos handicaprettighedsforkæmperne.

Nogle af de vigtige sejre har været en national handlingsplan for efterlevelsen af handicapkonventionen, og selvom den ikke er perfekt, er det et vigtigt skridt mod et samfund, der kan rumme os alle. En anden vigtig sejr var da Danmark, Færøerne og Kalaallit Nunaat skulle eksamineres i deres efterlevelse af handicapkonventionen, hvor vi i Tilioq, sammen med en håndfuld andre civilsamfunds-

aktører fra de tre lande mødte op og satte en stor kontrast til de rosenrøde billeder, der blev malet af regeringerne i Kongeriget Danmark, og kunne forklare komiteen hvad der rent faktisk foregik i realiteten. Vi har startet stærke samarbejder, startet nye spændende projekter, sat fokus på tabuiserede emner og talt med og foran mange beslutningstagere, som er nogle af de allervigtigste aktører, vi kan have som allierede.

Det har desuden været et år med mange interne ændringer og strukturelle barrierer vi har måtte nedbryde i Tilioq. På trods af disse, har vi nået meget og vi er stærkere som en organisation nu på grund af det.

Alt dette og mere har sat fundament for Tilioqs år i 2024. Denne årsberetning vil gennemgå alt hvad vi har foretaget os i 2024. Vi vil først hurtigt gennemgå året der gik, derefter de store aktiviteter i løbet af året, de store udgivelser, en vision for 2025, samt en stor tak til alle, der har støttet os i 2024.

Året der gik

JANUAR

- Tilioq bød velkommen til ny projekt-medarbejder, Aannguaq Reimer-Johansen.
- Tilioq deltog online til Økonomisk Råd, afholdt af Department for Finanser og Skatter. Årets tema var: *Effektivitet og produktivitet*.
- Tilioq fik besøg af Naalakkersuisoq for Sundhed, Agathe Fontain.
- Tilioq fik besøg af Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter, Erik Jensen.

Fra venstre: Naalakkersuisoq for Finanser og skatter Erik Jensen, borgerrådgiver Marita Jessen, handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen og Departementschef for Finans og skatter Nikolai S. Christensen.

FEBRUAR

- Sekretariatsleder Karen Lerch deltog i KNR TV-programmet Illeq for at tale om solsikkesnoren, der er en måde at gøre usynlige handicap synlige.
- Tilioq teamet tog til Nuuk til et strategiseminar for at bane vejen for de næste tre år.
- Tilioq mødtes med Demokratiit og Siumut i Nuuk for at tale om de problemer personer med handicap møder.
- Karen Lerch og Aannguaq Reimer-Johansen deltog til interessentmødet Fællesansvar – for Sundhed og Trivsel, som vi var blevet inviteret til af Qeqqata Kommunia i Sisimiut.
- Handicaptalsmanden Anja Hynne Nielsen deltog til politisk koordinationsgruppe (PKG) møde i Ilulissat, hvor hun foran politikere og andre beslutningstagere fik fremlagt hvilke udfordringer personer med handicap møder.

MARTS

- Projektmedarbejder Emma Christensen deltog i en workshop omhandlende seksuelt misbrug af børn afholdt af University of Edinburghs Childlight. Her holdt hun et oplæg om seksuelt misbrug af børn med handicap.
- Tilioq bød velkommen til Nadja Filskov og Line Vikkelsø Slot, der kom på besøg fra Institut for Menneskerettigheder.

Tilioqs samarbejdspartnere på digteworkshoppen. Fra venstre: musiker Rasmus Lyberth, digter Caspar Eric, entreprenør Jacob Nossell og musiker Ole Kristiansen.

APRIL

- Tilioq afholdte en workshop for unge med handicap i Katuaq, Nuuk, hvor man i samarbejde med Nossell og Co., digteren Caspar Eric, og musikerne Rasmus Lyberth og Ole Kristiansen, underviste disse unge med handicap i digteskrivning og kunstnerisk udtryk. De unges indsats blev samlet til et langdigt, der blev fremvist i forbindelse med denne workshop, samtidig med en politisk debat og koncert fra Rasmus Lyberth og Ole Kristiansen.
- Karen Lerch tog til Nuuk for at deltage i en konference om særligt tilrettelagt ungdomsuddannelser (STU).
- Marita Jessen deltog i Webinar-serien: *Jura i Selvstyret, Forvaltningsret*.

MAJ

- Anja Hynne Nielsen, Karen Lerch og Emma Christensen deltog i *Future Greenland* i Nuuk, hvor Handicap-talsmanden bl.a. holdt oplæg om handicapområdet samt hvor vigtigt det er at have alle med i Grønlands fremtidsplaner.
- Anja Hynne Nielsen var i Norge og deltog til Arctic Congress, der havde temaet *Hubs and Networks in the Arctic: Connecting Locally, Cooperating Globally*.
- Tilioqs nye hjemmeside gik live, med fokus på webtilgængelighed. Den har bl.a. skærmoplæsning og justering af skriftstørrelser. Dette er så særligt blinde og svagtseende også kan følge med i Tilioqs arbejde.

JUNI

- Tilioqs årlige konference foregik dette år i Sisimiut d. 6. og 7. juni, hvor man samlede et væld af interessenter indenfor handicapområdet for nogle lærerige og inspirerende dage hvor dialogen handlede om universelt design og hvordan man kan skabe et samfund hvor der er plads til alle.
- I samme omgang, inviterede Tilioq alle landets handicapforeninger til et seminar i Sisimiut d. 8. og 9. juni, hvor man fik startet en dialog om status på handicapområdet, hvor man skal hen og en gensidig opdatering på arbejdet hen imod et mere inkluderende og accepterende samfund.
- Karen Lerch og Emma Christensen deltog i Naalakkersuisuts workshop i Narsaq: *Fremtidens børn og unge – Tidlig indsats og Opsøgende arbejde*. Der var deltagelse fra Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaaluaq B. Egede, departementschefen i Departementet for Børn, Unge og Familie Heidi Lindholm, samt repræsentanter fra kommuner, MIO, Socialstyrelsen, Ilisimatusarfik og mange flere. Anja Hynne Nielsen var med online hvor hun bl.a. holdt et oplæg om vigtigheden ved tidligere indsatser i at sikre personer med handicap et godt og værdigt liv.
- Tilioq modtager en check d. 14.06.2024 fra KNR som gennem deres program *Aqqusaaq* havde indsamlet et beløb på 232.516 kroner.

Fra venstre: Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaaluaq B. Egede, Naalakkersuisoq for Finansier og Skatter Erik Jensen, ekspert i universelt design Søren Ginnerup, teamleder på DTU Marie Louise Pollmann-Larsen, handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen, specialrådgiver til FN Jens Wandell og konsulent Lise Kirk.

JULI

- Tilioq udgav en parallelrapport til Grønlands FN-eksamination, med en status over Grønlands efterlevelse af handicapkonventionen.
- Den 2. juli mødte Tilioq Hendes Majestæt Dronning Mary i Pissassarfik i Sisimiut i forbindelse med kongefamiliens besøg i Kalaallit Nunaat.
- Handicaptalsmanden inviteres til at spise med Deres Majestæter i Kongeskibet Dannebrog.

Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen taler med Hendes Majestæt Dronning Mary om personer med handicaps vilkår i Kalaallit Nunaat.

Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen afholder sin tale foran FN's specialkomite i Genève.

AUGUST

- FN afholdt en eksamination for Grønlands efterlevelse af handicapkonventionen i Genève, da Kongeriget Danmark blev sat foran en komite, der holdt vores beslutningstagere til ansvar for de forpligtelser, som de har lavet til at ratificere handicapkonventionen. Anja Hynne Nielsen og Emma Christensen deltog, hvor de havde mulighed for at mødes med et udvalg af komite-medlemmerne sammen med andre civilsamfundsaktører fra Danmark og Færøerne, heriblandt Danske Handicaporganisationer, Danske Døves Landsforbund, Lev, MEGD og Institut for Menneskeretigheder. Desuden deltog de til selve eksaminationen.
- Tilioqs sekretariat tog en personaletur til Sarfannguit og Itilleq.
- Tilioqs sekretariat deltager i et kursus hvor der er blevet undervist i værktøjer i selvmordsforebyggelse af underviseren Arnarak Patricia Bloch.

SEPTEMBER

- Tilioq afholdte fotografiforløbet *Natur for Alle*, hvor børn og unge med handicap blev undervist i naturfotografi. De blev undervist af den Sisimiut-lokale fotograf Arnajaraq Støvlbæk, som gav børnene et fundament hvormed de kunne udtrykke sig selv kreativt og genopdage skønheden i naturen.
- Emma Christensen deltog i et seminar i Nuuk om ordblindhed og læse – og skrivevanskeligheder, der skulle sætte fokus på hvordan man kan sikre at alle borgere har den hjælp, de har brug for, for at kunne læse og skrive.

OKTOBER

- Handicaptalsmanden deltog i Topmødet mod mobning, hvilket var en workshop afholdt af Uddannelsesstyrelsen. Anja Hynne Nielsen holdt oplæg om de vilkår børn med handicap lever under.
- Tilioq blev inviteret af Qeqqata Kommunia til at møde Uddannelsesudvalget og fortalte dem om Tilioqs arbejde og ansvar.
- Studerende i Aqqut (Center for national vejledning) besøgte Tilioq, hvor man fortæller om Tilioqs arbejde.
- Billederne, der blev taget under *Natur for Alle* fotografiforløbet blev udstillet i Taseralik i Sisimiut d. 31. oktober. Tilioq havde en fin fernisering med børnene hvis billeder blev udstillet, deres familier og venner og andre fra Sisimiut, der deltog i festlighederne.
- Tilioq byder velkommen til vores nye kollega Niels Skifte, der blev ansat som projektmedarbejder.

Et barn reagerer på at deres billede er blevet udstillet i Taseralik i Sisimiut.

DECEMBER

- Tilioq afsluttede kampagnen *16 Days of Activism*, der satte fokus på vold og seksuelle misbrug mod personer med handicap, med særligt fokus på børn.
- Tilioq udgav tre korte animationsfilm, der satte fokus på forskellige aspekter af seksuelle misbrug af børn med handicap, bl.a. hvilke tegn man skal kigge efter hos et barn, hvad man skal gøre hvis det sker samt en tilgængelig gennemgang af samtykke og grænser. Disse blev vist i KNR hen over to uger. Man kan se disse på Tilioqs hjemmeside.
- Naalakkersuisut annoncerer Qivioq Løvstrøm som den kommende Handicaptalsmand, som skal starte sit hverv per 1. januar 2025.
- Tilioqs rapport *Fælles mod misbrug* blev udgivet. Rapporten handler om seksuelle misbrug af børn med handicap i Grønland og skal forklare problemet, dets konsekvenser og hvad man er nødt til at gøre.
- Tilioq sagde farvel til vores to kollegaer, Karen Lerch og Aannguaq Reimer-Johansen, som begge skulle på andre eventyr.

NOVEMBER

- Tilioq startede *16 Days of Activism*, der er en global kampagne, der skal sætte fokus på vold og misbrug mod kvinder.
- Tilioq sagde farvel til Anja Hynne Nielsen, der har været Handicaptalsmand fra 2021 til 2024.
- Billederne der blev taget under *Natur for Alle* fotografiforløbet blev udstillet i Samisk Hus i Tromsø i Norge d. 25. november. Der var særligt fokus på generationsskiftet, som projektet havde rørt, særligt med ældres fortællinger om lokalsamfundet, som børnene i projektet har fotograferet.
- Marita Jessen holdt et oplæg i til *Handicapseminar* d. 24. og 25. november 2024, som blev afholdt af Perorsaanermik ilinniartik PI/SPS, som blev realiseret i samarbejde med Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke i Ilulissat.

Aktiviteter

Handicap som tema på politisk topmøde

Tilioq fik taletid til det årlige koordinationsmøde PKG i Ilulissat, hvor Tilioq fik mulighed for at tale med politikere, borgmestre og andre myndigheder om handicapområdet. Handicaptalsmandens temaer indebar at Grønland bør:

- Skifte fokus fra blot at forbedre vilkårene, til at anerkende mennesker med handicap som fuldgyltige borgere i samfundet.
- Investere i mennesker med handicaps evner, ressourcer og muligheder, så de bliver en integreret del af vores fællesskab, uddannelser, arbejdsmarkedet og fritid.
- Anerkende at investeringer i handicapområdet og mennesker med handicap ikke kun er en moralsk forpligtelse, men også en økonomisk fornuftig beslutning på lang sigt, da det kan være med til at give borgerne mulighed for at deltage i og bidrage til det grønlandske samfund.
- Et investeringsfokus er en opfordring til handling og samarbejde – hvor samarbejde først og fremmest betyder at samskabe med dem, som det handler om – mennesker med handicap.

Udover Tilioq, var to borgere også inviteret til at fremlægge deres oplevelser om realiteten for personer med handicap i dag. Disse var: Niels Skifte om sin kamp mod systemet efter som ung at være blevet ramt af en blodprop. Samt Katrine Skade om den årelange og ensomme kamp om hjælp i et liv med et barn med funktionsnedsættelse.

Tilioq håber at de politikere, der deltog, vil gribe fat i de budskaber, der blev delt, og bruge det som motivation til at skabe reelle forandringer for personer med handicap i Grønland.

Handicaptalsmand Anja Hynne Nielsen, sammen med Niels Skifte og Kathrine Skade, der alle deltog til PKG mødet for at tale om personer med handicaps vilkår i Kalaallit Nunaat.

Digter Caspar Eric og tolk Zandra Alaufesen læser langdigtet op til et offentligt arrangement i Katuaq. Caspar læste det på dansk og Zandra på kalaallissut.

Digte workshop

I april afholdt Tilioq en to-dags workshop i samarbejde med Nossell og Co. for unge med handicap mellem 15 og 35 år gamle. 9 unge deltog og det foregik i Katuaq i Nuuk. Der var fokus på kunst, digtning, at bruge sin stemme og at udtrykke sig selv kreativt. Man havde besøg af den danske digter Caspar Eric, som også selv har cerebral parese. Han hjalp de unge igennem måder at udtrykke sig selv på og at starte med digtskrivning. Derudover havde man også besøg af Rasmus Lyberth, der fortalte de unge om hans egen rejse i det kunstneriske, både med sang og billedkunst. Den danske iværksætter Jacob Nossell, der også har cerebral parese, holdt et oplæg om at udtrykke sig selv politisk og at være komfortabel med at løfte sin stemme og tale op for sig selv. Alt dette udmundede sig i et lang-digt, som alle de unge bidrog til.

På anden dagen havde vi paneldebatter med Anja Hynne Nielsen, Jacob Nossell, Caspar Eric og Aqqaluk Lynge, digtoplæsning fra Caspar Eric, oplæsning af langdigtet, der blev produceret dagen forinden, samt koncerter fra både Ole Kristiansen og Rasmus Lyberth. Dette arrangement var åbent for alle og der kom mellem 150 og 200 mennesker, hvilket var flere end man havde håbet på.

Workshoppen var en kæmpe succes og i Tilioq var vi glade for at kunne sætte unge med handicap sammen til at skabe noget magisk.

Her det langdigt som de unge producerede:

Jeg drømmer digt

Jeg drømmer om en verden hvor vi alle er lige, hvor vi alle har plads, hvor vi ser hinandens ressourcer

My dreams is to be a drifter because i like cars that goes vroom vroom and boom boom

jeg drømmer om at holde fokus

*Jeg drømmer om at folk kan se når jeg har brug for lidt hjælp, når jeg ikke selv kan se det jeg drømmer
at folk kan se når jeg har brug for lidt hjælp, når jeg ikke selv kan se det*

Jeg drømmer arbejde som arkæolog

Jeg drømmer at få børn og give dem de rammer som de måske får brug for

Jeg drømmer at sætte mig selv først jeg drømmer at sætte sig ind i andres "sko"

Jeg drømmer om at forstå verden, og at verden forstår mig jeg drømmer om at være mig selv 100%

Jeg drømmer om at gå i dvale engang imellem jeg drømmer om at have "superkræfter"

Jeg drømmer om at huske ting og glemmer og at glemme ting og husker

Jeg drømmer om at hjælpe andre, uden "det går galt"

*Jeg drømmer om at vide præcis hvad jeg vil jeg drømmer om at kunne formulere mine tanker
sådan så andre forstår det, og vil forstå det*

Jeg drømmer om at have en farm med hunde jeg drømmer om at leve et godt liv

Jeg drømmer om at være en rockstjerne

Jeg drømmer om at være alene på en ø

Jeg drømmer om at kunne afslutte projekter jeg drømmer at kunne grønlandsk

Jeg drømmer om at spille skuespil på den store scene i Broadway

Jeg drømmer om at være helikopter pilot

Jeg drømmer om at leve selvstændigt uden at have en finansiel krise

Jeg drømmer om at ride på en hest igen

Jeg drømmer om at udgive en bog

Jeg drømmer om at snakke 5 sprog

Jeg drømmer om at leve selvstændigt uden at bekymre mig om prisen på mad, regninger, bind og tøj

Jeg drømmer om at spille eponine fra musicalen les misérables

Jeg drømmer om at leve uden at få års lange autistisk udbrændthed

Jeg drømmer om at blive makeupartist jeg drømmer om at blive "rask" igen

Jeg drømmer om at tage til Danmark og uddanne mig

*I dream to be like Rasmus Lyberth once and wanted to make music with him.
Since I was little, I listened to him on every car drive with my stepparents.*

Jeg drømmer om at have flere venner

Jeg drømmer om at blive set som en "normal person"

Jeg drømmer om at systemet i vores land bliver bedre

Jeg drømmer om at have flere venner

Jeg drømmer om at tage ned til varme steder sammen med min kæreste

Jeg drømmer om at være blandt mennesker hvor jeg er rolig, skal ikke tilpasse mig og er ikke bange

Jeg drømmer om at jeg arbejder i et arbejdssted hvor de udviser forståelse

*Jeg drømmer om at gøre tingene uden at analysere det jeg vil gøre
eller også bare stoppe med det jeg ellers ville gøre*

Jeg drømmer om at jeg stopper med at sætte spørgsmålstejn ved mig selv

Jeg drømmer om at jeg mere blandt medmennesker.

En ny, tilgængelig hjemmeside

I maj udgav Tilioq en ny hjemmeside, der havde fokus på et bedre design, bedre brugervenlighed og større webtilgængelighed. Den har skærmoplæser, mulighed for at ændre skriftstørrelser og følger principperne *Web Accessibility Guidelines*. I forbindelse med lanceringen udgav Tilioq en kampagne med Karina Rasmussen, der er svagtseende. Her fortalte hun om sin oplevelser med at navigere internettet, når internettet ikke er særlig tilgængeligt.

Særligt hvis man er blind eller svagtseende kan det være fra svært til umuligt at navigere internettet uden hjælpemidler, hvorfor Tilioq mente det har været vigtig at opdatere vores hjemmeside. Tilioq vil opfordre alle virksomheder og offentlige instanser til at følge i vores fodspor og opdatere deres hjemmesider, så den er tilgængelig for alle.

Konference

I 2024 holdt Tilioq vores årlige konference i Taseralik i Sisimiut d. 6. og 7. juni. Vi havde besøg af alverdens interessenter indenfor det politiske, de offentlige, handicapforeninger, erhvervslivet og mange flere til spændende oplæg og indsigtssrige dialoger.

Temaet i 2024 var universelt design, hvor fokus er på at designe samfund og strukturer, så der er plads til alle – også mennesker med handicap. Det kan være byggeri, uddannelse, turisme - alt.

Universelt design kommer hele samfundet til gode samtidig med, at det sikrer inklusion for mennesker med handicap. I universelt design skelnes der ikke mellem menne-

sker med og uden funktionsnedsættelser. Fokus er at skabe løsninger til alle mennesker hele livet igennem. Universelt design indbyder til at lave innovative løsninger, som skaber muligheder for alle. Eksempler på disse er en elektrisk tandbørste, lydbøger, smartphones og meget mere som alle har gavn af. Til at formidle de forskellige dele af universelt design, var der oplæg fra specialrådgiver til FN Jens Wandel, teamleder på Dansk Teknisk Universitet (DTU) Marie Louise Pollmann-Larsen, ekspert i kognitive færdighedsmetoder Dr. Jeanne Zehr, ekspert i universelt design Søren Ginnerup, ekspert i universal design for learning Mette Molbæk, neurofysioterapeut Henrik Kirk og ekspert i inklusion Kalle Ristikartano. Vi takker alle for at dele ud af deres rige viden og erfaring.

Tilioq vil særligt takke Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaluaq B. Egede, Naalakkersuisoq for Finansier og Skatter Erik Jensen, Naalakkersuisoq for Sundhed Agathe Fontain og Familie – og Sundhedsudvalgets medlemmer Mala Høy Kúko, Anna Wangenheim, Doris J. Jensen, Dines Mikaelson samt Edvard Nielsen Aronsen for deres deltagelse og villighed til at deltage aktivt i at skabe løsninger. Vi har ikke før haft så mange politiske aktører til stede, hvilket vi har været meget glade for.

Der blev åbnet dialog hvor spændende forslag, løsninger og tiltag blev bragt op, der kan gøre bygninger, systemer, produkter, erhverv og Grønland generelt et sted hvor alle kan deltage aktivt. Tilioq vil blive ved med at arbejde på at disse bliver realiseret og at politikerne bliver holdt til ansvar for deres løfter.

Foreningsseminar

I dagene efter Tilioqs konference på Knud Rasmussens Højskole i Sisimiut samlede vi alle Grønlands handicapforeninger, specifikt NIIK, KNIPK, KTK, ISI, Sugisaq, Autisme-foreningen, ADHD-foreningen, gigtforeningen, Foreningen Ingerlariaqqiffik og foreningen Inooqat. Vi takker alle disse inderligt for at tage tiden til at deltage.

Tilioq skal fungere som talerør mellem civilsamfundet og det politiske og det er netop her vi får meget indsigt i hvilke udfordringer foreningerne har, hvad de arbejder med, hvordan vi kan støtte hinanden og hvordan vi sammen kan præge handicapområdet. Denne tid er derfor kritisk for at sætte årets agenda.

Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke Aqqaluaq B. Egede holder åbningstale til Tilioqs konference.

En samling af repræsentanter fra Kalaallit Nunaats handicapped foreninger til Tilioqs foreningsseminar.

Desuden havde vi oplæg fra specialrådgiver til FN Jens Wandel, ekspert i universelt design Søren Ginnerup og neurofysioterapeut Henrik Kirk, der hver kom med kapacitetsøgende oplæg, der kan hjælpe foreningerne med deres daglige aktiviteter samt hvordan de kan have politisk gennemslagskræft. Vi havde desuden en session, hvor neurofysioterapeut Henrik Kirk satte alle deltagere i bevægelse.

FN's Komité for Rettigheder for Personer med Handicap

Denne komitéeksamination har været længe ventet. Den skulle oprindeligt have fundet sted i 2020, men blev udsat på grund af Corona-pandemien. Formålet med komitéens eksamination er at sikre, at alle lande, der har underskrevet og ratificeret handicapkonventionen, bliver vurderet på, i hvilken grad de efterlever konventionens artikler. Komitéen bestående af 18 eksperter på handicapområdet stiller spørgsmål, fremhæver problematikker og identi-

cerer områder, hvor der er behov for forbedringer. Disse input bruges til at udarbejde en række anbefalinger.

I august 2024 skulle Danmark, Færøerne og Grønland, som Kongeriget Danmark, til fælles eksamination i Genève, hvor også Tilioq deltog. Tilioqs primære opgave er at sikre den fulde implementering af handicapkonventionen i Grønland, og derfor var det vigtigt, at vi var til stede. Vi er stolte af at kunne rette opmærksomhed mod de problematikker, udfordringer og sejre, vi oplever i Grønland, især på en så stor platform som FN.

Anja Hynne Nielsen og Emma Christensen deltog for at belyse nogle af de problematikker, Tilioq ser i arbejdet med borgerne. De samme udfordringer havde Tilioq tidligere fremhævet i den parallelrapport som Tilioq udgav i juli. Tilioq fik mulighed for at bringe de vigtigste emner på dagsordenen i direkte møder med komitémedlemmerne, som brugte denne indsigt til deres spørgsmål til Naalakkersuisut.

Tilioq deltog sammen med andre handicaporganisationer og menneskerettighedsorganisationer for at præsentere de perspektiver, man oplever på græsrodsniveau. Blandt de organisationer, Tilioq var sammen med, var Danske Handicaporganisationer, Danske Døves Landsforbund, Lev, Færøernes MEGD og Institut for Menneskerettigheder, som også talte på vegne af Rådet for Menneskerettigheder i Grønland. På trods af små fremskridt var der generel enighed om, at vilkårene for personer med handicap i hele Kongeriget Danmark desværre var i tilbagegang.

Civilsamfundsrepræsentanter fra Kongeriget Danmark. Her ses ildsjæle fra Danske Handicaporganisationer, Danske Døves Landsforbund, Lev, Færøernes MEGD, sammen med Anja Hynne Nielsen og Emma Christensen fra Tilioq.

Et af de børn som har deltaget i Natur for Alle fotografiforløbet.

Natur for Alle

Over et to-ugers forløb i september 2024, blev to specialklasser fra Minngortuunnguup Atuarfia i Sisimiut, undervist af fotografen Arnajaraq Støvlbæk, og fik mulighed for at lære kunsten af at tage det gode fotografi og udforske naturen og lokalmiljøet med et kamera. Fotoforløbet har været en måde at tilgå og bruge naturen til at give positive oplevelser og tage ejerskab over et produkt og en fortælling de selv skaber.

Fotoforløbet startede med, at børnene fik et indblik i Sisimiuts historiske udvikling ved en række ældre borgeres fortællinger om deres leg i naturen som børn - lige fra at spille fodbold med frosne hundelorte eller oppustede hvalrosblærer til at passe på fuglereder.

Børnene lærte om spejlreflekskameraet og hvordan man bruger kameraindstillinger, lys og vinkler til at fange et motiv og skabe en fortælling. Det vakte stor begejstring hos børnene at få et spejlreflekskamera i hånden, og deres flotte og meget forskellige billeder er taget fra deres egne perspektiver.

Disse billeder blev udstillet i Taseralik i Sisimiut og Romsa Sámi Viessu – det Samiske Hus i Tromsø, Norge. Ferniseringerne foregik d. 31. oktober i Sisimiut og d. 25. november i Tromsø. Børnenes ansigter lyste op da de så deres billeder hænge på væggene.

Undervisningsmaterialet fra forløbet, er blevet udgivet og alle kystens skoler er blevet opfordret til at fremstille et lignende forløb.

Fælles mod Misbrug

Dette projekt var et af Tilioqs største projekter i 2024, som skal skabe fokus på seksuelle misbrug af børn med handicap i Grønland. Tilioq havde lagt mærke til at, der er en del fokus på seksuelle misbrug af børn og seksuelle misbrug af personer med handicap, men intet overlap mellem de to. Dette skaber meget grobund for oversete udfordringer, særligt for en gruppe, der er så sårbar som børn med handicap, hvis beskyttelsesbehov er anderledes end børn uden handicap.

Intentionen med projektet var at skabe opmærksomhed, forstå problemets i dens essens, hvilke udfordringer og sårbarheder der er, forstå de konsekvenser det har, både for individet og samfundet, hvad vi skal gøre for at løse problemet, samt at skabe ressourcer og viden for beslutningstagere, borgere og fagpersoner til hvad de kan gøre for at øge børn med handicaps sikkerhed.

Projektet havde adskillige komponenter. Disse er:

1. En rapport, der dækker omfanget af problemet, dets konsekvenser og hvad vi skal gøre for at skabe bedre sikkerhed for børn og sikre heling, hvis der forekommer misbrug.
2. En guide til fagpersoner, kommuner og lokalpolitikere til hvordan problemet skal løses lokalt. Hertil er der tips og konkrete vejledninger til hvilke ting kan prioriteres
3. En mini podcastserie, hvor vi har snakket med tre eksperter, der har delt deres viden om seksuelle misbrug af personer med handicap. Vi fik besøg af en pædagog og psykoterapeut, Grønlands politi og en psykolog.
4. Tre animationsfilm, produceret af Inuk Media, der skulle oplyse den bredere befolkning om seksuelle misbrug af børn med handicap, der hver viste hvilke tegn man skal kigge efter hos et barn, hvad man skal gøre hvis det sker og en tilgængelig gennemgang af samtykke og grænser. En kort version af disse animationsfilm blev vist i KNR i november og december 2024.

Alle elementer fra dette projekt kan ses på Tilioqs hjemmeside.

Udgivelser

Parallelrapporten

Denne rapport blev skrevet i forbindelse med FN's eksamination af Kongeriget Danmark i deres efterlevelse af handicapkonventionen. Formålet med denne parallelrapport var at give den komité der skulle eksaminere Grønland informationer i hvordan realiteterne er, for personer med handicap. Et perspektiv som ikke ellers vil være belyst til FN. Mange af de spørgsmål komitéen stillede og de efterfølgende anbefalinger blev lavet på baggrund af Tilioqs rapport samt andre civilsamfundsaktørers rapporter, fx IPS – Rådet for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder.

Fælles mod misbrug

Fælles mod misbrug var et af 2024s helt store projekter. Dette projekt havde til formål at samle viden, indsigt og løsninger til at sikre børn med handicap mod seksuelt misbrug. Der var to udgivelser til dette projekt. Det ene var en stor rapport, der havde til formål at udforske seksuelle misbrug af børn med handicap bredt, pege på sårbarheder og risikogrupper, og undersøge hvilke dele af samfundet som tillader misbrug af børn. Yderligere skulle man undersøge konsekvenser for individet og samfundet og komme med løsninger som man både kan arbejde med individuelt og politisk. Den anden udgivelse var en guide til hvordan man skal skabe sikrere lokalsamfund for børn med handicap. Den kom med konkrete forslag til hvordan sagsbehandlere og andre fagpersoner, kommunaledelse og lokalpolitikere hver især kan være med til at skabe bedre forhold for børn med handicap i deres kommune.

Alle udgivelser fra 2024 kan findes på Tilioqs hjemmeside.

Vision for 2025

2025 er ikke blot et år hvor Kalaallit Nunaat får en ny handicaptalsmand – det er også et valgår hvor Kalaallit Nunaat udvælger et nyt Naalakkersuisut, Inatsisartut og nye kommunalbestyrelser.

Vi er i Tilioq umådeligt stolte over at Kalaallit Nunaat nu også er et foregangsland i ikke blot Kongeriget Danmark, men i hele Norden, da vi som de første har en Naalakkersuisoq dedikeret til handicapområdet.

2025 tegner sig til at blive et år fyldt med nyskabelse – vi skal påbegynde arbejdet på et nyt handicaplovforslag i samarbejde med foreninger, organisationer og myndigheder her i Kalaallit Nunaat.

Nye samarbejdsaftaler med adskillige institutioner i Kalaallit Nunaat er allerede ved at blive etableret, med flere på vej. Vi vil i Tilioq fremover forankre vores arbejde i vores eget sprog, kultur og ressourcer – intet om os uden os.

Tilioq planlægger at skabe en mere mangfoldig debat i befolkningen, hvor vores værdier som samfund, vort sprog og vores kultur skal være de bærende elementer i dialogen omkring personer med handicap og deres rettigheder – forandringen må komme indefra fra os selv.

Tilioq vil i 2025 styrke vores indsats iblandt kommunerne og bl.a. i fællesskab forberede til Tilioqs kommende landsundersøgelse langs kysten i 2026 og 2027 i forberedelse til Kalaallit Nunaats næste rapportering til FN's Handikapkomité.

Tilioq teamet. Fra venstre: Karen Lerch, Emma Christensen, Marita Jessen, Anja Hynne Nielsen og Aannguaq Reimer-Johansen.

Støtte til Tilioq

En stor tak til alle Grønlandske handicapforeninger.

En stor tak til alle vores samarbejdspartnere.

I 2024 har Tilioq været beæret over den støtte vi har modtaget.
Tak til følgende fonde, puljer, organisationer og virksomheder, der har hjulpet os i kampen for personer med handicaps rettigheder:

Tips og Lottomidlerne

Nordatlantpuljen

KNR - Kalaallit Nunaata Radioa

Socialstyrelsen

Institut for Menneskerettigheder

Elsass Fonden

Hotel Hans Egede

Cafe Esmaralda

Taseralik

Hotel Sisimiut

Hotel SØMA

Knud Rasmussenip Højskolia

Great Greenland

Air Greenland

NunaFonden

Grønlandsbanken

Inuk Design

Godthaab Bryghus

Isaksen Design

Nilak A/S

Inua Showroom

Canon

